

SÖKANDE

Rottneros Bruk AB, 556014-4502
686 94 Rottneros

Ombud: Advokat [REDACTED]
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggande och drift av fastbränslepanna och till ökad produktion av pappersmassa vid bolagets massafabrik i Rottneros, Sunne kommun, Värmlands län; nu fråga om förlängda prövotider m.m.

DOMSLUT

A. Mark- och miljödomstolen avslutar prövotiden i fråga om att förbättra energieffektiviteten i anläggningen och föreskriver följande slutliga villkor.

19. Bolaget ska aktivt arbeta för att minska energianvändningen i verksamheten och vidta skäligen åtgärder för att uppnå detta. Bolaget ska årligen tillsammans med miljörapporten ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska redovisas planerade energihushållningsåtgärder och arbete med bränsleval samt resultatet av genomförda åtgärder. Bolaget ska även redovisa vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra, åtgärdernas effekter och kostnader, vilka åtgärder bolaget avser att vidta och motivering till varför övriga redovisade åtgärder inte är rimliga. En första energihushållningsplan ska ges in ett år efter att denna dom har vunnit laga kraft eller i samband med den miljörapportering som skall ges in närmast därefter.

Tillsynsmyndigheten bemyndigas enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken att meddela skäligen villkor om vilka åtgärder, framtagna inom ramen för energihushållningsplanen, som ska genomföras och inom vilken tid.

B. Mark- och miljödomstolen förlänger de tidigare beslutade och nu löpande prøvotiderna avseende slutliga villkor för utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan samt utsläpp till vatten från reningsanläggningen till och med den 5 december 2022.

För prøvotiden ska fortsatt gälla sedan tidigare föreskrivna provisoriska föreskrifter.

BAKGRUND

Dåvarande miljödomstolen lämnade i deldom den 3 februari 2006 Rottneros Bruk AB (bolaget) tillstånd till anläggande och drift av en ny fastbränslepanna om ca 19 MW vid bolagets massafabrik Rottneros Bruk på fastigheten Svenstorp 1:27 i Sunne kommun. I domen meddelades bolaget även tillstånd till produktion av högst 200 000 ton pappersmassa per år vid bruket med rätt att fördela produktionen mellan slipmassa respektive CTMP- och/eller TMP-massa. Enligt domen får produktionen av slipmassa enbart höjas till den nivå som dåvarande slipmassalinje kan producera utan väsentlig ombyggnad samt får hela produktionen blekas.

Sedan bolaget överklagat miljödomstolens dom till Svea Hovrätt, Miljööverdomstolen, ändrade Miljööverdomstolen genom dom den 8 juni 2007, mål nr M 2032-06, i vissa delar miljödomstolens dom. Miljööverdomstolens dom vann laga kraft den 7 juli 2007 och tillståndet togs i anspråk den 23 december 2007.

Miljödomstolens och Miljööverdomstolens ovan nämnda domar innebar bl.a., och såvitt nu är av intresse, att avgörandet av slutliga villkor avseende utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan samt åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i anläggningen sköts upp under en prøvotid.

Miljööverdomstolen förordnande i domen att prøvotiden avseende utsläpp av luft från kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan börjar då fastbränslepannan tas i drift och att bolaget senast två år därefter till miljödomstolen (nu mark- och miljödomstolen) ska redovisa resultatet av utredningen samt förslag till slutliga villkor. I domen föreskrev Miljööverdomstolen vidare som provisorisk föreskrift, P 7, att utsläppet av kväveoxider till luft från fastbränslepannan som riktvärde inte får överskrida 125 mg/MJ.

Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har därefter i deldom den 26 juni 2012 i mål nr M 2626-11 beslutat att förlänga igångsättningstiden för bland annat anläggande av den nya fastbränslepannan till senast den 7 juli 2017. I en annan dom samma dag i förevarande mål, mål nr M 197-05, beslutade mark- och miljö-

domstolen vidare att förlänga den tidigare beslutade prøvotiden avseende energieffektiviteten vid anläggningen.

Den nya fastbränslepannan togs i drift den 5 juli 2017. De föreskrivna, och ovan redovisade, prøvotidsutredningarna angående utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak respektive energieffektivitet skulle därmed ha redovisats till mark- och miljödomstolen senast 5 juli 2019.

Utöver ovan nämnda avgöranden och beslut har mark- och miljödomstolen i dom 2017-11-13 i mål nr M 197-05 beslutat att förlänga den i deldomen 2006-02-03 jämförd med deldomarna 2012-06-26 och 2013-12-20 föreskrivna prøvotiden avseende ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen. Enligt domen skall bolaget senast tre år från det att domen vunnit laga kraft till mark- och miljödomstolen inkomma med en redovisning av genomförda utredningar samt med förslag till slutliga villkor vid en produktion av högst 170 000 ton pappersmassa per år (produktionsetapp 1) respektive vid en produktion av högst 200 000 ton pappersmassa per år (produktionsetapp 2). Förlängningen av prøvotiden föranleddes av att bolaget beslutat installera ett nytt anaerobt reningssteg för behandling av anläggningens processavlopp.

Domen vann laga kraft 2017-12-05 vilket innebär att utredningarna angående utsläpp till vatten skall redovisas senast 2020-12-05.

Efter ansökan från bolaget beslutade mark- och miljödomstolen därefter i dom 2019-07-10 att förlänga ovan nämnda prøvotider avseende energieffektivisering m.m. respektive utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak till 2020-12-05, det vill säga till samma redovisningstidpunkt som gäller för prøvotiden avseende utsläpp till vatten.

Det är sökandens yrkanden med anledning av dessa redovisningar domstolen nu har att pröva.

PRÖVOTIDSREDOVISNING

Yrkanden

Sammanfattningsvis yrkar bolaget

1. att prövotiden avseende energieffektivisering avslutas och att ett slutligt villkor meddelas med följande lydelse.

Bolaget skall sträva efter att minska energianvändningen i verksamheten och skall i skäligen utsträckning successivt vidta åtgärder för att uppnå detta.

Åtgärderna skall baseras på en plan för energihushållning. Planen skall innehålla uppgifter om vilka åtgärder som har genomförts under den senaste perioden, möjliga kommande åtgärder, kostnader och energibesparingar för dessa, vilka av dessa som bolaget bedömer som skäliga att genomföra under kommande period och motivering till varför övriga åtgärder inte bedöms skäliga.

Energhushållningsplanen skall uppdateras och redovisas årligen till tillsynsmyndigheten i samband med inlämnandet av miljörapporten. En första energihushållningsplan skall ges in ett år efter att denna dom har vunnit laga kraft eller i samband med den miljörapportering som skall ges in närmast därefter.

2. att prövotiden avseende utsläpp till vatten från reningsanläggningen förlängs med ytterligare 24 månader med en tills vidare oförändrad provisorisk föreskrift, samt att prövotiden avseende utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan även den förlängs med ytterligare 24 månader med en tills vidare oförändrad provisorisk föreskrift.

Energieffektivisering

Som framgått ovan har mark- och miljödomstolen, i dom 2012-06-26 i mål nr M 197-05 förlängt den tidigare beslutade prövotiden avseende energieffektiviteten vid anläggningen till senast två år efter det att åtgärder vidtagits så att produktionen kan

överstiga 170 000 ton pappersmassa per år eller, om detta inträffar vid en tidigare tidpunkt, efter det att den planerade fastbränslepannan tagits i drift. Enligt domen skall bolaget inom ramen för provotiden utreda följande.

"C. Åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i anläggningen vid en produktionsnivå över 170 000 ton pappersmassa per år (produktionsetapp 2). Bolaget ska senast två år efter det att åtgärder vidtagits så att produktionen kan överstiga 170 000 ton pappersmassa per år eller, om detta inträffar vid en tidigare tidpunkt, efter det att den planerade fastbränslepannan tagits i drift redovisa möjliga åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i anläggningen, kostnaderna härför samt förslag till slutliga villkor. Redovisningen ska vidare omfatta minskningspotentialen av energi samt, i förekommande fall, bolagets motivering till varför åtgärder inte kan eller bör genomföras."

Som framgår under avsnitt 2 i bilaga A har bolaget bedrivit ett omfattande och ambitiöst arbete med frågor kopplade till energi-användningen i verksamheten. Arbetet har varit framgångsrikt. Bland annat har ombyggnaden av flingtorkarna, vilka är de dominerande värmeförbrukarna, lett till ca 10 % minskning av värmebehovet per ton massa från 2017. Vidare framgår att förbrukningen av olja har reducerats kraftigt genom övergång till naturgas, vilken i sin tur planeras att ersättas med biogas (egenproducerad och/eller extern) så snart förutsättningarna är för handen.

Av redogörelsen i bilaga A framgår även bland annat att Rottneros förbrukning av elenergi, i nuläget knappt 1 500 kWh per ton massa, ligger klart inom intervallet enligt gällande BREF-dokument (Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Production of Pulp, Paper and Board. JRC Science and Policy Reports. 2015) för brukets produktmix och betydligt närmare det undre värdet i intervallet än det övre. Sammantaget framgår av redogörelsen i bilaga A att bolaget har kommit långt i sitt arbete med att effektivisera energianvändningen i verksamheten och att minska inslaget av fossila bränslen.

När det gäller det framtida arbetet med energieffektivisering framgår av bilaga A att bolaget är certifierat enligt energi-ledningssystem ISO 50 001 och dessutom omfattas av lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag (EKL). Bolaget

var också anslutet PFE (programmet för energieffektivisering) så länge som programmet pågick.

Genom ISO-certifieringen och kraven enligt EKL är bolaget bundet till att även fortsättningsvis bedriva ett ambitiöst arbete med energieffektivisering i verksamheten. För en närmare redogörelse för såväl genomförda åtgärder som planerna för det framtida arbetet med energieffektivisering och utfasning av fossila bränslen, hänvisas det till bilaga A.

Sammantaget innebär genomförda åtgärder och Rottneros planer för det fortsatta arbetet med energieffektivisering enligt ISO 50 001 och EKL att det enligt bolagets uppfattning finns förutsättningar att avsluta prövotiden.

Vad beträffar villkor är Rottneros inställning att kraven enligt ISO 50 001 och EKL är, tillsammans med de numera mycket betydande energikostnaderna, i sig tillräckliga incitament för bolaget att fortsätta arbetet med energieffektivisering med samma ambitionsnivå som hittills och att det inte finns något egentligt behov att villkorsreglera frågan.

Samtidigt är bolaget medvetet om utvecklingen i praxis och är, mot bakgrund av denna, berett att föreslå ett villkor enligt nedan. Villkoret är utformat enligt mönster från energivillkor som har meddelats i närtid och ligger närmast det villkor som 2020-11-18 har meddelats av Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, i mål nr M 1141-19 angående tillstånd till fortsatt och ändrad verksamhet vid Cytiva Sweden AB:s anläggningar i Uppsala, dock utan delegation till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om vilka åtgärder i en upprättad energihushållningsplan som ska genomföras och inom vilken tid.

Bolagets verksamhet är förvisso energiintensiv men samtidigt av begränsad omfattning jämfört med flertalet anläggningar inom den svenska energiintensiva basindustrin. Bolaget är, som framgått ovan, certifierat enligt ISO 50 001 och omfattas av EKL, vilket i sig innebär mycket långtgående krav på ett kontinuerligt arbete med energihushållning och -effektivisering. Bolaget är också berett att, som

framgår av förslaget nedan, arbeta efter en särskild energihushållningsplan med årlig rapportering av såväl genomförda som planerade åtgärder till tillsynsmyndigheten som därigenom kommer att kunna lyfta frågor om energihushållning m.m. inom ramen för den löpande tillsynen. Detta ger enligt bolagets uppfattning goda förutsättningar för ett fortsatt arbete med frågorna baserat på öppenhet och dialog med tillsynsmyndigheten. Enligt bolagets erfarenheter finns det däremot anledning att vara återhållsam med att delegera till tillsynsmyndigheten att i efterhand, när prövningen är avslutad, besluta om kompletterande villkor angående vissa frågor, däribland frågan om energihushållning. Bolaget har uppfattat att även tillsynsmyndigheter hyser en viss tveksamhet inför breda delegeringar i denna typ av frågor.

I den nämnda domen angående Cytivas verksamhet har mark- och miljödomstolen bland annat framhållit att villkor bara får avse åtgärder som finns i energihushållningsplanen som ett, som bolaget uppfattar skälen, argument till varför den beslutade delegationen kan accepteras. Det är förvisso ett sätt att tillse att de krav som kan komma att ställa med stöd av en delegation inte går utöver vad som är lämpligt och möjligt att delegera enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken (varav framgår att det skall handla om villkor "av mindre betydelse") men riskerar också att minska incitamenten att arbeta brett och öppet med energihushållningsplanerna. En delegation riskerar också att uppfattas som att ansvaret för arbetet med energihushållning och -effektivisering förskjuts från verksamhetsutövaren till tillsynsmyndigheten i det att man kan nöja sig med att rapportera och sen invänta beslut från tillsynsmyndigheten. Risken för de senare effekterna skall inte överdrivas, framförallt eftersom utövare av energiintensiv verksamhet numera har så starka ekonomiska incitament att självmant driva på arbetet med energihushållning och -effektivisering, men bör hur som helst beaktas vid en sammanvägd bedömning av om en delegation är av värde eller riskerar att bli ineffektiv eller i värsta fall kontraproduktiv.

Sammantaget anser Rottneros att förutsättningarna för ett väl fungerande arbete med energihushållning och -effektivisering - inklusive en väl fungerande dialog med tillsynsmyndigheten - inte gagnas av en delegation även om denna skulle

begränsas på det sätt som har gjorts i den nämnda domen angående Cytiva Sweden AB:s verksamhet. I bästa fall blir effekten av en sådan delegation "bara" ökad osäkerhet om förutsättningarna för den framtida verksamheten medan den i sämsta fall även kan få till följd att arbetet hämmas.

Utsläpp till vatten

Dåvarande miljödomstolen beslutade i dom 2006-02-03 i mål nr M 197-05 angående tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet, att sätta frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten på provotid. Provotiden har därefter förlängts i omgångar, först 2012-06-26, därefter 2013-12-20 och senast 2017-11-13.

I sin dom 2013-12-20 beslutade mark- och miljödomstolen också att, utöver att förlänga provotiden, föreskriva slutliga villkor angående on-linemätning av pH, ammoniumkväve och fosfatfosfor samt om användningen av komplexbildare.

Efter nämnda deldomar och tidigare redovisningar återstår att redovisa utredningar enligt utredningsföreskrifterna C1 och C2 vilka lyder enligt följande.

"C1. De huvudsakliga reningsstegens effektivitet med avseende på rening av COD efter vidtagna optimeringsåtgärder. Härvid ska bolaget kontrollera temperatur, pH, närhalter och COD i det biologiska reningssteget samt pH och halter av COD, SÄ GF/A, kväve (Ntot) och fosfor (Ptot) i det utgående renade avloppsvattnet.

C2. Kostnader och prioriteringsordning för de eventuella åtgärder som behövs för att de utsläppsvärden som anges som BAT-slutsatser i BREF-dokumentet för pappers- och massaindustri ska kunna innehållas. Här avses endera de värden som anges i nu aktuell DRAFT-version av BREF-dokumentet eller, om de ändras, de värden som fastställs i det kommande BREF-dokumentet.

Utredningen ska avse dels behov av åtgärder vid en produktionsnivå av högst 170 000 ton pappersmassa per år, dels vid en produktionsnivå av högst 200 000 ton per år."

Bolaget har i juni 2018 kompletterat externreningen med ett anaerobt reningssteg. Driftsättningen av reningssteget har dock varit förenat med betydande och återkommande störningar vilket har inneburit att intrimningen inte har kunnat slutföras på sätt som planerat och därmed har inte heller samtrimningen med det efterföljande aeroba reningssteget och övriga delar i externreningen, kunnat genomföras.

I bilaga A och A1 har AFRY, på uppdrag av Rottneros, beskrivit reningsanläggningen och dess funktion samt redovisat nuvarande utsläpp till vatten. I bilagorna har AFRY även redogjort för de händelser och övriga omständigheter som har orsakat de instabila driftförhållanden som har gjort att intrimningen av anaerobin och samtrimningen med övriga delar i externreningen inte har kunna slutföras.

Som framgår av redogörelserna handlar det om ett flertal olika omständigheter som enskilt och/eller tillsammans har gjort att det anaeroba reningssteget återkommande har fått tas ur drift för kortare och längre perioder. De perioder med stabil drift som har förekommit varit för korta för att reningssteget skall kunna trimmas in och därefter samtrimmas med övriga reningssteg. Detta innebär i sin tur att det i nuläget inte finns tillräckligt underlag för att fullt ut utvärdera anläggningens reningskapacitet och fastställa slutliga villkor.

Under avsnitt 3 i bilaga A redogörs vidare för de åtgärder som såvitt nu kan bedömas behöver utredas ytterligare innan prøvotidsutredningen kan avslutas. Av redogörelsen framgår att det är ett flertal utredningar och åtgärder som är planerade och att delar av dessa inte kan utföras parallellt utan måste ske sekventiellt vilket påverkar tidplanen. Även de restriktioner för resor och besök som har följt och alltjämt följer av den pågående pandemin, påverkar tidplanen för återstående utredningar och åtgärder.

Mot bakgrund av redovisningen i bilaga A och A1 samt det ovan anförda bedömer Rottneros att prøvotiden behöver förlängas med 24 månader för att utredningar och åtgärder skall kunna slutföras och anläggningen kunna trimmas in och utvärderas samt slutliga villkor föreslås.

Bolaget har i dom den 30 december 2020 (mål nr M 4913-20) erhållit tillstånd till en tillfällig höjning för kalenderåret 2020 av den provisoriska föreskriften avseende COD och fosfor. Såvitt bolaget kan bedöma bör dock planerade utredningar och åtgärder innebära att gällande provisoriska föreskrifter kan innehållas under en förlängd prøvotid. Det bör även framhållas att den ansökta tidsbegränsade ändringen gällande COD och fosfor har bedömts inte äventyra möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormen för ekologisk status i recipienten och inte heller i övrigt innebära någon negativ påverkan av betydelse på vattenmiljön.

Sammanfattningsvis föreligger enligt bolagets uppfattning inte något behov att skärpa föreskrifterna, detta mot bakgrund av i första hand förhållandena i recipienten som inte uppvisar någon påverkan av betydelse från verksamheten. Mot angiven bakgrund föreslår bolaget att gällande provisorisk föreskrift tills vidare lämnas oförändrad under den yrkade förlängningen av prøvotiden.

Utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak

Rottneros har enligt dom i dåvarande Miljööverdomstolen 2007-06-08 i mål nr M 2032-06, ålagts att förbereda den nya fastbränslepannan *"för SNCR och utreda förutsättningarna för drift med sådan kväveoxidreduktion. Utredningen skall ge underlag för att bedöma hur stora utsläppen av kväveoxider, ammoniak och dikväveoxid blir vid drift med respektive utan SNCR"*.

Därefter har mark- och miljödomstolen förlängt igångsättningstiden för pannan och i omgångar förlängt prøvotiden avseende SNCR och utsläppen till luft av kväveoxider, ammoniak och lustgas; senast i dom 2019-07-10 i mål nr M 197-05 enligt vilken prøvotiden förlängs till 2020-12-05.

I sin prøvotidsredovisning 2019-05-24 som föregick domen 2019-07-10 redogjorde bolaget ingående för de konstruktions- och driftrelaterade problem som hade uppträtt från pannans driftsättning sommaren 2017 till prøvotidsredovisningen gavs in och vilka nödvändiggjorde den ansökta och av mark- och miljödomstolen beviljade förlängningen av prøvotiden.

Under den därefter förlängda provotiden har problemen med pannan fortsatt om än delvis av andra orsaker än tidigare. Problemen och störningarna i driften dessa har orsakat har inneburit att de utredningar som behövs för att avsluta provotiden ännu inte har kunnat slutföras.

Under avsnitt 4 i bilaga A har AFRY, på motsvarande sätt som beträffande externreningen för processvatten, redogjort för de haverier och driftstörningar som har drabbat pannan under den förlängda provotiden. Under det aktuella avsnittet redovisas även utsläppen till luft från pannan och, som jämförelse, motsvarande utsläpp från den tidigare äldre fastbränslepannan under 2016 och 2017. Som framgår av tabell 4-1 i bilaga A har gällande provisoriska föreskrifter innehållits trots störda driftförhållanden.

Driftproblemen har emellertid varit alltför omfattande och perioderna med stabil drift alltför korta för att pannans långsiktiga prestanda med avseende på utsläppen av NO_x, ammoniak och lustgas med respektive utan SNCR skall kunna fastställas.

Som framgår av bilaga A är pannan förberedd för SNCR-rening och bolaget har med extern hjälp låtit genomföra en testomgång (sammanlagt 14 provkörningar med varierande last och dosering av reduktionsmedel) med SNCR och med jämförelser med motsvarande driftförhållanden utan SNCR. Testresultaten indikerar att det bör finnas förutsättningar att reducera utsläppen av kväveoxider till luft genom SNCR. Försöket visar dock ingen tydlig korrelation mellan dosering av reduktionsmedlet, uppnådd NO_x-reduktion och kväveförluster till luft i form av ammoniak. Försöket lades inte heller upp på sådant sätt att det ger en fullständig bild av var doserat kväve hamnar i slutändan, då avgång/slip av kväve som N₂O (dikväveoxid, lustgas) respektive kväve i löst rökgaskondensat inte har analyserats närmare.

Utifrån nuvarande underlag från SNCR-försöket finns det enligt bolagets uppfattning inte möjlighet att bedöma långsiktiga utsläppsnivåer av NO_x med respektive utan SNCR, och inte heller hur SNCR påverkar den totala miljöbelastningen av kväve (det sammanlagda utsläppet till luft och vatten av kväve).

Det finns enligt bolagets uppfattning inte heller någon möjlighet att komplettera testresultaten med teoretiska samband/beräkningar och andra referenser och därigenom få fram ett underlag som är tillräckligt robust för att kunna läggas till grund för slutliga villkor.

För att kunna bedöma den totala miljöeffekten av SNCR och erhålla underlag för bedömning av slutliga villkor behöver således det genomförda försöket med SNCR kompletteras med en längre tidsperiod med SNCR. Den kompletterande testperioden bedöms med nuvarande kunskap om anläggningen, behöva vara upp emot 2-3 veckors drift. Under testperioden krävs också kompletterande analyser av kväveförluster till både luft (ammoniak och lustgas) och vatten (som löst kväve i rökgaskondensat) för att ge en samlad bild av effekterna i miljön av SNCR-rening. Innan en sådan utökad testperiod kan utföras måste pannan dock ha åtgärdats och stabila driftförhållanden uppnåtts.

Rottneros har redan påbörjat arbetet med att ta fram ett detaljerat provprogram för att säkerställa att samtliga analyser uppfyller de utökade kraven på bedömning av total miljöeffekt av kväveförluster till både luft och vatten, samtidigt som den långsiktigt hållbara nivån för utsläppen av NO_x skall kunna fastställas.

Vad beträffar effekterna i miljön av utsläppen till luft av NO_x från pannan kan noteras att utsläppen hållit sig väl inom såväl den provisoriska föreskriften som de gränser som gäller vid normal drift enligt EU-direktivet (2015/2193) för medelstora förbränningsanläggningar. Vidare kan noteras att miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid fortsatt bedöms att innehållas i Rottneros samhälle. Tidigare mätningar av omgivningsluft har också visat att miljö kvalitetsnormen innehålls med god marginal i Sunne kommun. Bland annat mot denna bakgrund finns enligt bolagets uppfattning ingen anledning befara att en förlängd prövotid skall medföra några negativa konsekvenser för människors hälsa eller miljön.

Sammantaget innebär det anförda att prövotiden avseende utsläpp till luft enligt bolagets uppfattning även den behöver förlängas med 24 månader för att föreliggande konstruktions- och driftproblem skall kunna avhjälpas och den

planerade utökade testperioden med SNCR genomföras. I sammanhanget har bolaget, på samma sätt som beträffande den ansökta förlängningen av provotiden avseende utsläpp till vatten, tagit hänsyn till de svårigheter med resor och besök som den pågående pandemin innebär.

Resultaten från genomförda luftkvalitetsmätningar visar enligt bolagets uppfattning att det saknas anledning att ändra/skärpa gällande provisoriska föreskrifter.

Sammanfattning och avslutande synpunkter

Av det ovan anförda och AFRY:s bilagda underlag framgår enligt bolagets uppfattning att underlaget avseende energieffektivisering är tillräckligt för att avsluta löpande provotid. Bolagets grundinställning är att kraven enligt ISO 50 001 och EKL är, tillsammans med de ekonomiska incitament som följer av bolagets kostnader för energi, tillräckligt för att tillse att arbetet med energieffektivisering drivs vidare med samma höga ambitionsnivå som hittills. Dock är bolaget medvetet om utvecklingen i rättspraxis och har mot denna bakgrund föreslagit ett villkor med krav på energihushållningsplaner och årlig avrapportering till tillsynsmyndigheten av såväl genomförda som planerade åtgärder. Den föreslagna villkorsregleringen är, tillsammans med kraven enligt ISO 50 001 och EKL samt ekonomiska incitament, enligt bolagets uppfattning fullt tillräckligt för att tillse att bolaget även fortsättningsvis bedriver ett ambitiöst arbete med att effektivisera och optimera sin energianvändning. Provotiden angående energieffektivisering kan därför enligt bolagets uppfattning avslutas.

När det däremot gäller provotiderna avseende utsläpp till vatten från externreningen respektive av kväveoxider och ammoniak till luft från fastbränslepannan, yrkar bolaget att provotiderna skall förlängas med i båda fallen 24 månader. Bakgrunden är de frekventa och omfattande driftstörningar som har drabbat de båda anläggningsdelarna och vilka har inneburit att erforderliga utredningar inte har kunnat slutföras och att det därmed inte finns tillräckligt underlag för att besluta om slutliga villkor i dessa delar. Bolaget har låtit ta fram utvecklade planer för det fortsatta arbetet med provotiderna vilka ger vid handen att det kommer att behövas upp till 24 månader för att avhjälpa de brister och problem som har orsakat driftstörningarna för att därefter kunna trimma in och utvärdera anläggningarna.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Värmlands län

Ställningstagande

I första hand yrkar Länsstyrelsen på att samtliga prøvotider förlängs med 24 månader eftersom det inte finns tillräckligt med data för att kunna föreskriva villkor vad gäller energieffektivitet.

I andra hand yrkar Länsstyrelsen på att prøvotiden för energieffektivitet avslutas med villkor om att energivärdet från såväl som genererad biogas som från fiberslam ska tas tillvara. Villkoren skulle t.ex. kunna formuleras enligt följande,

- a) Energin från genererad biogas från reningsanläggningen ska nyttiggöras senast tre år efter lagakraftvunnen dom, - i första hand i bolagets torkugn för massa (f.d. oljeugnen) - i andra hand nyttiggöras på annat sätt internt eller externt
- b) Energin från bolagets fiberslam ska nyttiggöras senast tre år efter lagakraftvunnen dom,
  - i första hand i bolagets biopanna
  - i andra hand nyttiggöras på annat sätt internt eller externt

Grund för Länsstyrelsens ställningstagande

Förlängd prøvotid utsläpp till vatten, prøvotidföreskrifter C1 och C2

Länsstyrelsen har kontinuerligt fått rapportering av bolaget och delar bolagets bild att "ett flertal olika omständigheter som enskilt och/eller tillsammans har gjort att det anaeroba reningssteget återkommande har fått tas ur drift för kortare och längre perioder. De perioder med stabil drift som har förekommit varit för korta för att reningssteget skall kunna trimmas in och därefter samtrimmas med övriga reningssteg. Detta innebär i sin tur att det i nuläget inte finns tillräckligt underlag för att fullt ut utvärdera anläggningens reningskapacitet och fastställa slutliga villkor".

Länsstyrelsen delar således bolagets åsikt om att prøvotiden ska förlängas med 24 månader.

Förlängd provotid utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak

Länsstyrelsen har kontinuerligt fått rapporter från bolaget om de konstruktions- och driftrelaterade problem som hade uppträtt från pannans driftsättning sommaren 2017 till provotidsredovisningen gavs in som vilka nödvändiggjorde den ansökta, och av mark- och miljödomstolen beviljade, förlängningen av provotiden.

Länsstyrelsen har också under den därefter förlängda provotiden fått kontinuerlig rapportering om att problemen med pannan fortsatt. Om än delvis av andra orsaker än tidigare. Problemen och störningarna i driften dessa har orsakat har som Länsstyrelsen förstått det inneburit att de utredningar som behövs för att avsluta provotiden därför inte har kunnat slutföras.

Länsstyrelsen delar således bolagets åsikt om att provotiden ska förlängas med 24 månader.

Förlängd provotid energieffektivitet

Länsstyrelsen delar inte bolagets uppfattning om att provotiden angående energieffektivitet ska avslutas och ersättas med en energihushållningsplan utan delegering. Länsstyrelsen anser att stabil drift av biopannan och det anaeroba reningssteget är en förutsättning för att kunna bedöma behovet av eventuella försiktighetsmått eller regleringar beträffande bolagets energianvändning, i första hand biogas och fiberslam.

Bolaget anför att provotiden ska avslutas och anger på sidan 5 i sitt anförande att "Vad beträffar villkor är Rottneros inställning att kraven enligt ISO 50 001 och EKL är, tillsammans med de numera mycket betydande energikostnaderna, i sig tillräckliga incitament för bolaget att fortsätta arbetet med energieffektivisering med samma ambitionsnivå som hittills och att det inte finns något egentligt behov att villkorsreglera frågan".

Trots detta har, såvitt Länsstyrelsen känner till, ingen del av den hittills producerade biogasen kunna nyttiggöras, utan all bildad biogas från den anaeroba reningen har istället facklats bort. Gasbrännare för massatorken installerades under 2 kvartalet 2020 och bolaget installerade även en tank för 100 nm³ LNG under detta kvartal som reservbränsle vid störning i biogasproduktionen. Sedan start av gasbrännarna har dock bara inköpt naturgas använts.

När det gäller användningen av biopannan får bolaget årligen cirka 25 000 ton fiberslam (TS -24 %) som idag mer eller mindre kvittblivs. Länsstyrelsen anser att dessa mycket stora mängder fiberslam istället borde pressas och energiåtervinnas i den nya biopannan på samma sätt som andra bruk hanterar denna typ av fiberslam. Inte heller detta har kunnat testas p.g.a. de störningar i driften av pannan som bolaget redovisar.

Länsstyrelsen instämmer dock huvudsakligen i att bolaget har kommit långt vad gäller energieffektivitet. Inte minst tack vare bl.a. tvingande villkor om att installera ny biopanna. Länsstyrelsen anser att det fortfarande finns kvar några "låg hängande äpplen" som inte har plockats.

I första hand bedömer Länsstyrelsen att en förlängd provotid på 24 månader, under vilken biopannan och den anaeroba processen förhoppningsvis uppnår stabil drift, behövs för att kunna bedöma vilka försiktighetsmått som kan föreskrivas vad gäller producerad biogas och hantering av uppkommit fiberslam. Under denna provotid på 24 månader skulle det ju också kunna visa sig om de ekonomiska incitamenten, energistandard och energikartläggninglagen driver utvecklingen mot ökad energieffektivitet effektivare än specifika villkor.

I andra hand kan istället villkor föreskrivas på att energivärdet i bildad biogas respektive fiberslam nyttiggörs — utan någon koppling till resultatet av provotiderna på biopannan respektive bioreningen. Förslagsvis med ett ikraftträdande tre år efter lagkraftvunnen dom så att bolaget har god tid på sig att få en stabil generering av biogas, samt även prova ut fällningskemikalier för

fiberslammet som inte orsakar beläggning i biopannan vid förbränning, bättre pressteknik, etc.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV LÄNSSTYRELSENS YTTRANDE

Förlängd provotid energieffektivitet

Rottneros uppfattar att länsstyrelsen har förståelse för de svårigheter som har uppkommit till följd av inträffade driftstörningar i både pannan och den utbyggda externreningen, vilket uppskattas. Det överensstämmer också med myndighetens inställning till bolagets yrkande att provotiderna avseende utsläpp till luft och vatten från pannan respektive externreningen och som har kommenterats ovan. Rottneros sätter också stort värde på den dialog inom ramen för tillsynen som länsstyrelsens inställning möjliggör och som enligt bolagets uppfattning har fungerat mycket väl.

Vidare har bolaget förståelse för länsstyrelsens inställning att det i nuläget inte kan bedömas vilken slutlig energibalans som kan uppnås när bioreningen och den nya pannan fungerar som avsett och då slam kan förbrännas i pannan och biogasen från anaerobin i ugnen vid flingtorken.

Samtidigt uppfattar Rottneros att det i provotidshänseende finns skäl att i någon mån upprätthålla den rågång som enligt bolagets uppfattning går mellan å ena sidan verkliga energieffektiviseringsåtgärder som primärt har till syfte att faktiskt minska energiåtgången per ton massa och å andra sidan frågan om resurshushållning och energibalans som mer handlar om vad och hur bolaget kan göra för att nyttja sina resurser på bästa sätt.

När det gäller den förstnämnda frågan om faktiska energieffektiviseringsåtgärder framgår enligt Rottneros uppfattning av den ingivna provotidsredovisningen att bolaget dels har kommit långt i arbetet i fråga om genomförda åtgärder men också att, vilket enligt Rottneros uppfattning är minst lika viktigt, bolaget bedriver ett systematiskt energieffektiviseringsarbete som strävar mot att hela tiden förbättra energieffektiviteten i anläggning och processer. För att detta arbete skall fortgå med oförminskad kraft krävs ingen förlängning av provotiden. De incitament och

styrmedel som Rottneros har lyft fram i provotidsredovisningen är, tillsammans med föreslaget villkor, enligt bolagets uppfattning fullt tillräckliga för att driva på arbetet även i framtiden. Energi och energieffektivisering är sedan en tid tillbaka strategiska frågor av synnerlig betydelse för Rottneros och för branschen och det föreligger enligt bolagets uppfattning ingen egentlig motsättning mellan bolagets och det allmännas intressen i detta avseende.

De frågor om bland annat *förbränning av biogas och slam* som länsstyrelsen har lyft fram som skäl för en förlängd provotid handlar enligt Rottneros uppfattning inte så mycket om energieffektivisering utan mer om god resurshushållning och en bra energibalans. Därmed inte sagt att frågorna inte är viktiga - snarare tvärtom - utan bara att de med fördel hanteras vid sidan av en löpande provotid. De utgör därmed enligt Rottneros uppfattning inte heller skäl för att förlänga provotiden.

Oaktat det anförda om var slam- och gasfrågan lämpligast hanteras vill Rottneros ta tillfället att lämna en kompletterande redogörelse för nuläget och vägen framåt i dessa delar.

Elda slam i fastbränslepannan

Vid upphandlingen av fastbränslepannan ingick möjligheten att elda det slam som faller från reningsanläggningen som ett krav från bolagets sida. Rottneros valde också en panna av typen fluidiserande bädd som skall vara väl anpassad för detta. Trots att det nu har gått drygt tre och ett halvt år sedan pannan togs i drift uppfyller den emellertid ännu inte ställda krav. För en närmare beskrivning av de brister och problem som har uppstått hänvisas till bolagets provotidsredovisning 2020-12-11 och då i första hand bilaga A.

Efter olika reparations- och ombyggnadsåtgärder gjordes 2020 en utredning om vad som krävs för att få pannan i det skick (med avseende på tillgänglighet och prestanda m.m.) den skulle varit redan vid leverans vilken visade att det handlar om en investering på närmare 40 Mkr, det vill säga nära nog samma kostnad som för själva pannan vid upphandlingen. Investeringen beviljades av styrelsen i mars 2021 och kommer genomföras i samband med det årliga underhållsstoppet under vecka 37, 2021.

Beroende på problemen med pannan har Rottneros bara kunnat genomföra en provkörning med slam som bränsle. Provkörningen visade bland annat att det bildas beläggningar både på pannans väggar och på bädden. Mot bakgrund av resultatet från provkörningen är det Rottneros bedömning att ett nytt test inte är meningsfullt att genomföra förrän pannan har byggts om och trimmats in.

Trots problemen är Rottneros avsikt alltjämt att ta tillvara den resurs som slam kan utgöra i pannan istället för att bekosta ett externt omhändertagande vilket i dagsläget kostar i storleksordning 4,5 Mkr per år. Bolaget har också välgrundade förhoppningar om att problemen med pannan skall lösas genom kommande ombyggnadsprojekt vilket innefattar, förutom ovan nämnda återställnings- och ombyggnadsarbeten för att få pannan i det skick den borde varit ifrån början (funktions-, tillgänglighets- och prestandamässigt), bland annat utredningar om vilka slam som lämpar sig för förbränning i pannan och under vilka förutsättningar. Även frågan om eventuell förbehandling kommer att övervägas inom ramen för projektet.

Gas från anaerobin

När det gäller hanteringen av gas från det installerade anaeroba reningssteget har det hela tiden varit avsikten att även denna resurs skall tas tillvara och eldas i ugnen vid flingtorken, och inte facklas såsom idag. De problem som har drabbat anläggningen har beskrivits ingående, bland annat i bilaga A och A1 till bolagets provotidsredovisning 2020-12-11, till vilka redogörelser det hänvisas.

Som har framhållits tidigare finns det inget skäl för Rottneros att fackla bort den resurs som gasen utgör när anaerobin och gasproduktionen är stabil. Att fortsätta fackla gasen när det finns tekniska förutsättningar att elda den i ugnen vid flingtorken (som redan är anpassad för gaseldning och inte skulle behöva åtgärdas eller byggas om för att ta in biogasen) skulle vara ekonomiskt oförsvarbart. Tvärtom kommer Rottneros att börja använda gasen i ugnen i flingtorken så snart det bara går.

Sammantaget innebär det anförda att det finns mycket starka ekonomiska incitament för Rottneros att så snart det bara är tekniskt möjligt, börja förbränna bioslammet i pannan och samma gäller för gasen i ugnen till flingtorken. Båda dessa utgör värdefulla resurser som det inte finns någon som helst anledning för Rottneros att inte ta tillvara så snart de tekniska förutsättningarna är för handen.

Någon förlängning av prövotiden behövs således inte för att få till stånd den ytterligare förbättring av resurshushållningen och energibalansen som ligger i att elda både biogas och bioslam. Förutsatt att det inte uppträder/uppkommer några oförutsedda tekniska hinder kommer detta att, av rent företagsekonomiska och -strategiska skäl, genomföras oberoende av prövotid eller inte. Bolaget har för övrigt svårt att se att det skulle finnas formella förutsättningar att inom ramen för den fråga som är satt på prövotid, villkorsreglera frågan om användningen av bioslam och biogas som, enligt vad som har anförts ovan, handlar mer om resurshushållning än energieffektivisering.

Bolaget vidhåller således att prövotiden avseende ökad energi-effektivisering, kan och bör avslutas.

Vad beträffar eventuella villkor vill Rottneros, utöver den dom som åberopas i prövotidsredovisningen, nu även hänvisa till Mark-och miljööverdomstolens (MÖD) dom 2021-03-18 i mål nr M 9771-19 angående energieffektivisering m.m. vid SCA:s anläggning i Obbola.

I det aktuella målet fastställde MÖD följande slutliga villkor avseende energieffektivisering m.m.

"5.1 Åtgärder ska i skälig utsträckning vidtas för att effektivisera energianvändningen. Bolaget ska årligen tillsammans med miljörapporten ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska redovisas planerade energihushållningsåtgärder och arbete med bränsleval och elgenerering samt resultatet av genomförda åtgärder. Bolaget ska även redovisa vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra, åtgärdernas effekter och kostnader, vilka åtgärder bolaget avser att vidta och motivering till varför övriga redovisade åtgärder inte är rimliga.

B. Under rubriken "Bemyndiganden" ska det läggas till en ny punkt, punkten f, med följande lydelse:
f) Skäligen villkor om vilka åtgärder, framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt villkor 5.1, som ska genomföras och inom vilken tid."

Vid en jämförelse med det villkor som bolaget föreslog i sin prövotidsredovisning 2020-12-11 framgår att det framförallt är ordalydelsen som skiljer medan det sakliga innehållet i huvudvillkoret är i allt väsentligt detsamma som enligt bolagets förslag.

Den avgörande skillnaden ligger i att MÖD i sin dom även har beslutat om en delegation till länsstyrelsen att fastställa "*skäligen villkor om vilka åtgärder, framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt villkor 5.1, som ska genomföras och inom vilken tid.*"

Även i den dom angående tillstånd till fortsatt och ändrad verksamhet vid Cytiva Sweden AB:s anläggningar i Uppsala som Rottneros har åberopat i sin prövotidsredovisning, finns en motsvarande delegation men med den skillnaden att den delegationen saknar en sådan uttrycklig begränsning till "skäligen villkor" som återfinns i MÖD:s dom angående SCA Obbola.

Bolaget kan för sin del konstatera att MÖD i sin nu aktuella dom har framhållit kopplingen till energihushållningsplanen och begränsningen till "skäligen villkor" som, såvitt bolaget uppfattar, skäl till varför den beslutade delegationen kan godtas ("finns förutsättningar" för delegationen enligt domen). Dock kan Rottneros inte se att MÖD har resonerat kring den risk för att en delegation kan minska incitamenten att arbeta brett och öppet med energihushållningsplanerna och/eller uppfattas som att ansvaret för arbetet med energihushållning och -effektivisering i någon mån förskjuts från verksamhetsutövaren till tillsynsmyndigheten, som bolaget har framhållit i sin prövotidsredovisning. Som Rottneros också har framhållit skall risken för de senare effekterna inte överdrivas men enligt bolagets uppfattning är den inte så obetydlig att den bör bortses från helt vid en sammanvägd bedömning av

om en delegation är av värde eller riskerar att bli ineffektiv eller i värsta fall kontraproduktiv.

Sammanfattningsvis uppfattar Rottneros att en delegation med de förbehåll och begränsningar som har föreskrivits i MÖD:s dom angående SCA Obbola är klart mindre problematisk än delegationer som har förekommit i tidigare domar angående energihushållning men kan fortfarande inte se behovet av en delegation. Enligt Rottneros uppfattning gagnas inte förutsättningarna för ett väl fungerande arbete med energihushållning och -effektivisering - inklusive en väl fungerande dialog med tillsynsmyndigheten - av en delegation även om denna skulle begränsas på det sätt som har gjorts i MÖD:s dom angående SCA Obbola. Som bolaget har anfört tidigare blir effekten av en sådan delegation i bästa fall "bara" ökad osäkerhet om förutsättningarna för den framtida verksamheten medan den i sämsta fall även kan få till följd att arbetet hämmas.

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan vidhåller Rottneros

- att de omständigheter/åtgärder som länsstyrelsen har anfört till stöd för sitt yrkande om förlängd provotid beträffande energieffektivisering förvisso är viktiga för att ytterligare förbättra resurshushållningen och energibalansen vid anläggningen men att de kommer att realiseras om och när de tekniska förutsättningarna är för handen oberoende av provotid och/eller villkor
- att det heller inte finns några andra sakliga skäl att förlänga provotiden
- att denna därför bör avslutas, samt
- att ett slutligt villkor bör föreskrivas antingen i enlighet med bolagets förslag enligt skrivelsen 2020-12-11 eller enligt MÖD:s ovan åberopade dom angående SCA Obbola men då utan delegation till tillsynsmyndigheten att fastställa ytterligare villkor.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen konstaterar att ingen motpart eller remissinstans har motsatt sig bolagets yrkande i fråga om förlängd provotid avseende de uppskjutna frågorna "Utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan"

och ”Utsläpp till vatten”. Även mark- och miljödomstolen godtar de skäl som bolaget anfört som grund för en förlängning av ifrågavarande provotider med 24 månader. Med hänsyn härtill, och då det enligt domstolens bedömning inte föreligger omständigheter som innebär hinder mot en sådan förlängning, kan bolagets yrkande i denna del bifallas på sätt framgår av domslutet. Domstolen vill dock framhålla att det är lämpligt att redovisningen även beskriver hur det totala utsläppet av kväveoxider till luft från anläggningen påverkas av den förbränning av natur- och biogas som kommer att vara aktuell. Domstolen vill även framhålla att det är viktigt att åtgärder vidtas skyndsamt så att utsläppen till vatten kan minskas eftersom lokala effekter av utsläppen kan vara betydande även om de inte riskerar att påverka den ekologiska statusen för hela vattenförekomsten Mellan-Fryken.

I fråga om provotiden för åtgärder för att ”Förbättra energieffektiviteten i anläggningen” har bolaget yrkat att provotiden ska avslutas och ett slutligt villkor föreskrivas. Länsstyrelsen har motsatt sig att provotiden avslutas med hänvisningen till att det inte bedöms finnas tillräckligt med uppgifter för att kunna föreskriva slutliga villkor i frågan. Länsstyrelsen har i andra hand föreslagit att villkor föreskrivs med syfte att säkerställa att energin i, från reningsanläggningen genererad, biogas och fiberslam nyttiggörs.

Domstolen konstaterar att utredningsföreskriften ursprungligen utformats så att ”Bolaget skall utreda möjligheterna och kostnaderna för att förbättra energieffektiviteten i anläggningen”. I domskälen nämns endast att domstolen delar Naturvårdsverkets inställning att ytterligare underlag är nödvändigt (s. 59 och 60, dom den 3 februari 2006). Naturvårdsverkets inställning har i samma dom refererats så att ”Utredningen under provotiden bör inriktas på att ta fram tekniska beskrivningar, kostnader (investerings- och driftskostnader), nyttan av åtgärder samt ett klagörande vad bolaget bedömer som rimliga kostnader i sammanhanget” (s. 43). När provotiden förlängdes i dom den 26 juni 2012 har i princip endast tidpunkten för redovisning av utredningen ändrats. Mot denna bakgrund anser domstolen att länsstyrelsens förslag faller utanför det som utgör den uppskjutna frågan, eftersom val av bränsle inte påverkar anläggningens energieffektivitet. Fackling av egengenererad biogas är visserligen inte energieffektivt, men

domstolens uppfattning är att det finns en stark ekonomisk drivkraft att med tiden nyttiggöra den på något sätt. I fråga om nyttjande av fiberslam som bränsle konstaterar domstolen att det för närvarande saknas tillstånd till förbränning av avfall i bolagets fastbränslepanna. Till saken hör även att en sådan reglering som länsstyrelsen föreslagit kan ifrågasättas mot bakgrund av 16 kap. 2c § miljöbalken eftersom tillståndsmyndigheten inte får meddela villkor som syftar till en begränsning av utsläpp av koldioxid med fossilt ursprung för verksamheter som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.

Domstolen anser således att prövotiden kan avslutas, förutsatt att villkor meddelas. Ett slutligt villkor bör föreskrivas med i princip den utformning Mark- och miljööverdomstolen valt angående energieffektivisering m.m. vid SCA:s anläggning i Obbola (dom den 18 mars 2021 i mål nr M 9771-19), dvs. bl.a. med en delegation till tillsynsmyndigheten avseende villkor om vilka skäligen åtgärder, framtagna inom ramen för energihushållningsplanen, som ska genomföras och inom vilken tid.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD- 01)

Överklagande senast den 9 juli 2021

Vibeke Sylten

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Vibeke Sylten, ordförande, tekniska rådet Gunnar Barrefors samt särskilda ledamöterna Hans Wennerholm och Roland Löfblad.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.